

Instans: Socialnämnden
Tid: Tisdag den 22 augusti kl. 13:15
Plats: Nossan (A-sal), kommunhuset, Herrljunga

Dag för justering: Digital direktjustering, Tisdag, 22 augusti 2023
Förslag på justerare: Anna Florell Berg (M)

Samtliga ärenden har beretts av socialnämndens presidium.

Observera att sekretesshandlingar delas ut för genomläsning innan sammanträdet i enlighet med beslut på socialnämndens sammanträde den 21 maj 2013, § 60/2013.

Carina Fredriksen (S)
Ordförande

Kerstin Andersson
Sekreterare

Information:

- SN= slutgiltigt beslut fattas i socialnämnden
- KS = slutgiltigt beslut fattas i kommunstyrelsen.
- KF = slutgiltigt beslut fattas i kommunfullmäktige.
- Info = Information.
- Ett X markerar att handlingar finns bifogade i kallelsen.
- VS markerar att handlingar presenteras vid sammanträdet.

<i>KL</i>	<i>NR</i>	<i>Besluts -organ</i>	<i>Ärende</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>	<i>Föredragande/ Kommentar</i>
13.15			Sammanträdets öppnande			Ordförande
			Upprop			Nämndsamordnare
			Val av justerare och tid för justering			Ordförande
			Godkännande av dagordningen			Ordförande
13.20	1	INFO	Digital arvodeshantering	--	--	Lönechef
13.50	2	INFO	FoU Sjuhärad Valfärds styrgrupp	--	--	FoU verksamhetschef
14.30			Paus 10 min			
14.40	3	INFO	Socialförvaltningen informerar	--	--	Socialchef
14.55	4	KF	Ej verkställda beslut kvartal 2	SN 2023/67	X	SAS
15.05	5	INFO	Återrapport från kontaktpolitiker	--	--	Ordförande

<i>NR</i>	<i>Meddelandeförteckning</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>
1	Beslut från IVO	SN 2023/63	X
2	TiS nyhetsbrev Nr 1 2023	SN 2023/P16	X
3	KF § 96/2023-06-20 Svar på motion om arbetsskor för vårdpersonal	SN 2021/117	X
4	KF §98/2023-06-20 Budgetramar 2024-2026 för Herrljunga kommun	SN 2023/5	X
5	KF §99/2023-06-20 Avsteg från kommunens ekonomistyrningsprinciper avseende månadsrapport för Herrljunga kommun	SN 2023/6	X
6	KF §109/2023-06-20 Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS 2023-03-31	SN 2023/67	X
7	Rapportsammanställning efter IVOs tillsyn rörande omplacering av barn	SN 2023/P19	X
8	Rapportsammanställning efter IVOs tillsyn rörande vårdkedjetillsynen	SN 2023/P20	X
9	Protokoll från FSG 2023-08-17	SN 2023/15	VS

<i>NR</i>	<i>Delegeringsbeslut</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>
1	Anmälan av delegeringsbeslut under tidsperioden 2023-04-01 – 2023-05-31	--	VS
2	Förordnande som tillförordnad Socialchef 2023-06-19 - 2023-06-25	SN 2023/65	VS
3	Förordnande som tillförordnad Socialchef 2023-06-26 - 2023-06-28	SN 2023/65	VS
4	Tillfälligt serveringstillstånd för utökad serveringstid	SN 2023/72	VS
5	Förordnande som tillförordnad Socialchef 2023-08-01 - 2023-10-31	SN 2023/65	VS
6	Förordnande som tillförordnad Socialchef 2023-09-01 - 2023-09-30	SN 2023/65	VS

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS 2023-06-30

Sammanfattning

Socialnämnden ska till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL och 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Socialnämnden ska även rapportera gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL och 9 § LSS som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Denna rapporteringsskyldighet regleras i 16 kap 6 h § SoL och 28 h § LSS. Anledning till ej verkställda beslut är oftast bristande resurser. Med resurser avses t.ex. en fysisk person när det gäller insatsen kontaktperson, en ledig lägenhet när det gäller insatsen särskilt boende eller en plats på korttidsboende/familj om insatsen är korttidsvistelse enligt LSS.

Generellt gällande verkställighet av kontaktpersoner, kontaktfamiljer etc. kan sägas att där uppdrag bygger på frivillighet och uppdragstagares lämplighet, att finna uppdragstagare som matchar brukares behov och där det även bör finnas en personkemi, där kan det vara en utmaning att kunna verkställa beslutade insatser inom skälig tid. Informationen på hemsidan är uppdaterad och digital intresseanmälan finns. Annonsering i dagspress och sociala medier är andra informationsvägar i rekryteringsprocessen.

Totalt antal rapporter för andra kvartalet 2023 är 9 varav 6 verkställda/avslutade av annan orsak.

Kvarstående tre rapporter gäller insatserna kontaktperson samt korttidsvistelse.

Antalet ej verkställda beslut är avsevärt lägre än första kvartalet 2023, samt samtliga kvartal 2022.

Individ och familjeomsorg

Flertalet beslut har verkställts under våren 2023. För vissa individer har väntetiden varit ett år eller mer. Det är fortsatt svårt att rekrytera kontaktperson/kontaktfamilj då uppdragen bygger på frivillighet men antalet ej verkställda beslut av dessa insatser har minskat.

LSS

För andra kvartalet 2023 har två beslut verkställts där väntetiden varit lång, närmre ett år eller mer. Ett av besluten är delvis verkställt utefter önskemål.

Övrigt

Arbete pågår hela tiden i sökandet efter familjer och personer intresserade av uppdrag.

Dokumentation hos handläggare och utförare har till viss förbättrats men behöver utvecklas vidare, gällande exempelvis vad som orsakar fördröjningen, vad som görs under väntetiden, insatser i väntan på verkställighet, datum då enskilde får erbjudande – IVO har här förfinat rapporteringsmallarna vilket innebär att tydlig information behöver framgå i dokumentationen inför varje kvartalsrapport. Det har skett en förbättring i dokumentationen gällande insatsen kontaktperson där det nu finns en avsedd person som arbetar med att verkställa dessa beslut, samt insatsen kortidsvistelse.

I flera fall är beslut verkställda i praktiken men är inte registrerade som verkställda i verksamhetssystemet, vilket gör det svårt att i efterhand avgöra när beslutet verkställdes. I vissa fall är det också visst handhavandefel i verksamhetssystemet vad gäller att skicka/återkalla beställning av insats vilket kan orsaka att beslutet ser ut att ej vara verkställt.

En förteckning på de rapporterade ej verkställda besluten lämnar SAS varje kvartal, till berörda enhetschefer inom respektive område, som ett stöd till kontroll på nuläget och bättre kunna förbereda sig på i enskilda ärenden och följa upp, dokumentera, inför varje kvartalsrapportering.

Beslutsunderlag

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS per den 2023-06-30

Tjänsteskrivelse daterad 2023-08-07

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår Kommunfullmäktige att lägga rapporten av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS per 2023-06-30 till handlingarna.

Paula Krantz
SAS/Kvalitetsstrateg

Expedieras till: Kommunfullmäktige

För kännedom till: Revisorema

2023-08-07

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut¹ enligt SOL och LSS 2023-03-31**SOCIALTJÄNSTLAGEN – SOL*****Funktionshinderomsorg***

<u>Typ av bistånd</u>	<u>Datum för beslut</u>	<u>Datum för avbrott</u>	<u>Individ</u>	<u>Kön</u>	<u>Verk/avs.</u>
Kontaktperson		2022-11-02	Vuxen	Kvinna	

Individ och familjeomsorg

<u>Typ av bistånd</u>	<u>Datum för beslut</u>	<u>Datum för avbrott</u>	<u>Individ</u>	<u>Kön</u>	<u>Verks/avs.</u>
Kontaktfamilj	2022-02-28		Ungdom	Pojke	2023-04-12
Kontaktfamilj	2022-04-05		Ungdom	Pojke	2023-04-05
Kontaktperson	2022-06-28		Ungdom	Flicka	2023-06-08
Kontaktperson	2022-11-15		Ungdom	Pojke	2023-05-15
Kontaktperson	2023-01-27		Ungdom	Pojke	

LAG OM STÖD OCH SERVICE TILL VISSA FUNKTIONSHINDRADE – LSS***Handikappomsorg***

<u>Typ av bistånd</u>	<u>Datum för beslut</u>	<u>Datum för avbrott</u>	<u>Individ</u>	<u>Kön</u>	<u>Verks/avs.</u>
Korttidsvistelse	2022-01-26		Ungdom	Pojke	2023-06-19
Korttidsvistelse	2022-06-09		Ungdom	Flicka	2023-05-03
Korttidsvistelse	2022-10-24		Ungdom	Pojke	*

* Beslutet är enbart delvis verkställt 2023-06-12, enligt önskemål från vårdnadshavare

I tjänsten

Paula Krantz
SAS/Kvalitetsstrateg

¹ Beslut är, per definition, verkställda om verkställighet har skett inom 3 (tre) månader från beslutsdatum.

Herrljunga kommun, Socialnämnden
Box 201
524 23 Herrljunga

Ärendet

Anmälan enligt lex Maria från Herrljunga kommun, socialnämnden om allvarlig vårdskada vid hemsjukvården i Herrljunga.

Anmälan handlar om en patient som bodde i eget boende med insatser från kommunens hemtjänst och hemsjukvård. I samband med läkemedelsadministrering fick patienten fel läkemedel och blev okontaktbar. Patienten fördes till Alingsås lasarett för övervakning, vård och behandling. Efter 5 dygn kunde patienten återgå till sin bostad.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) avslutar ärendet och kommer inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Skälen för beslutet

IVO bedömer att vårdgivaren, har fullgjort sin skyldighet att utreda och anmäla händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada.

Enligt IVO framstår vårdgivarens slutsatser som rimliga och adekvata. Vårdgivaren har vidtagit och planerar att vidta åtgärder för att hindra att något liknande inträffar igen.

Därmed har vårdgivaren uppfyllt kraven i 3 kap. 2-5 §§ patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL och de föreskrifter som beskriver vårdgivares ansvar för systematiskt patientsäkerhetsarbete, HSLF-FS 2017:40 och anmälan till IVO av händelser som medfört eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada, HSLF-FS 2017:41.

Underlag

- Anmälan
- Vårdgivarens interna utredning
- Kopia av patientens journal från den kommunala hälso- och sjukvården

Beslut i detta ärende har fattats av inspektören Mats Agerforz. Inspektören Lena Nilsson har varit föredragande.

Information om IVO:s uppdrag i hanteringen av anmälningar enligt lex Maria

Vårdgivaren är skyldig att utreda och till IVO anmäla händelser som medfört eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada. Syftet med utredningen ska vara att så långt som möjligt klarlägga händelseförloppet och vilka faktorer som påverkat det. Av vårdgivarens utredning ska framgå vilka åtgärder som har beslutats i syfte att hindra att liknande händelser inträffar på nytt, eller att begränsa effekterna av sådana händelser om de inte helt går att förhindra. Det ska även framgå att patienten har getts tillfälle att beskriva händelsen samt hur hälso- och sjukvårdspersonalen informeras om vårdgivarens analys och bedömning av händelsen i syfte att bidra till lärande och ökad patientsäkerhet. IVO:s ansvar när det gäller anmälningar enligt lex Maria är att granska vårdgivarens utredning. Om IVO bedömer att vårdgivarens utredning följer gällande bestämmelser avslutar IVO ärendet.

Information från TILLSTÅNDSENHETEN I SAMVERKAN

Hej!

Välkomna att ta del av vårt nyhetsbrev. Här presenterar vi aktuell information för er som har serveringstillstånd. Brevet skickas ut några gånger per år och ni är välkomna att höra av er om ni har några frågor.

Prenumerera

Dela

Snart är sommaren här och vi vill påminna om att se över serveringsansvariga och anmäla ändringarna till oss. Använd gärna vår e-tjänst.

Meddela oss om ni planerar andra stängningstider än vad som anges i ert tillstånd, eller om att ni har helt stängt.

Ansökan tillfälligt tillstånd

När ni ansöker om tillfälliga tillstånd så räkna med att handläggningstiden är minst en månad. Anledningen är att vi behöver skicka remisser till andra myndigheter och att vi har ett stort inflöde av ansökningar. Vi gör vad vi kan för att ni ska få ett beslut så fort som möjligt, men tänk på att vara ute i god tid. Ansökan behandlas inte innan betalningen kommit in till Tillståndsenheten.

Anmälan catering och provsmakning

För er som har serveringstillstånd med catering eller provsmakning, tänk på att varje sådant tillfälle ska anmälas till Tillståndsenheten. En anmälan kan innehålla flera provsmakningstillfällen.

Vid catering gäller att anmälan görs till Tillståndsenheten minst två veckor i förväg, då lokalen ska bedömas ur brandsäkerhetssynpunkt och sedan godkännas av Tillståndsenheten.

Vara taxor har legat på samma nivå sedan 2019 och behöver justeras. Ett förslag är framtaget och det innebär att vissa delar av taxan höjs i två steg, 2024 och 2025. Beslut kommer att fattas i Lidköpings kommuns kommunfullmäktige i juni, och sen i varje kommun som ingår i Tillståndsenheten I Samverkan. Mer information om förändringarna kommer när beslutet är taget. Vi kommer också under hösten att uppdatera våra riktlinjer.

Länk till vår nya e-tjänst

Vi har förstått att det är svårt att hitta vår nya e-tjänst. Spara denna så har ni lättare att komma åt den när ni behöver anmäla eller ansöka.

[Här hittar du vår e-tjänst](#)

Länk till kommunens riktlinjer (2021)

[Här hittar du riktlinjerna](#)

TREVLIG SOMMAR!

Prenumerera

Dela

Annica Bringsved

Malin Lindholm

Richard Brolin

Charlotte Jespersson

Sarah Svensson

David Johansson

KONTAKTUPPGIFTER**E-post:** tillstandsenheten@lidkoping.se

Tillståndsenheten har telefontid tisdag – fredag klockan 9.00 – 11.00.

Telefonnummer till Kontaktcenter: 0510 – 77 00 00.

Essunga kommun

FALKÖPING
KOMMUNEN

Grästorps kommun

Gullspång

Götene kommun

HERRLJUNGA KOMMUN

HJO

KARLSBORGS
KOMMUNLidköpings
kommun

SKARA

TIBRO

TIDAHOLMS
KOMMUN

TÖREBODA KOMMUN

Vårgårda kommun

VARA KOMMUN

Lidköpings kommun 531 88 Lidköping

Skicka E-post till oss

Tel: 0510-77 00 00

Besöksadress: Skaragatan 8

[Besök oss på vår webbplats](#)Du kan läsa om vår policy för e-post
här[Uppdatera din profil](#)Vill du avsluta din prenumeration? | [Klicka här!](#)

KF § 96
KS § 57

DNR KS 2021/149 610

Svar på motion om arbetsskor för vårdpersonal

Sammanfattning

Mats Palm (S) och Björn Wilhelmsson (S) inkom 2021-06-10 med en motion om förslag gällande gratis arbetsskor för vårdpersonal. Motionärerna yrkar på att kommunen inför ett system där vårdpersonal kan rekvidrera ett par fotriktiga arbetsskor per år samt att kommunen inför ett system för att tillgodose behovet av bra skor inom vården. Socialnämnden föreslog efter beredning av ärendet att motionen avslås då kommunen inte har en lagstadgads skyldighet att införa arbetsskor till personal inom vården. Kommunfullmäktige har den 2021-10-25 §131 återremitterat motion till socialnämnden för vidare utredning kring kostnader för att genomföra förslaget. Personalchef fick därefter uppdraget av kommunchef att genomföra fortsatt utredning. En utredning har gjorts som visar att kostnaderna för att införa fria arbetsskor för berörd yrkesgrupp kostar 200 – 350 tkr per årsbasis för enbart inomhussko samt kostnad för administration. Socialförvaltningen har tidigare föreslagit att motionen avslås. Personalchef instämmer i denna bedömning efter utredning på grund av för hög kostnad. Socialnämnden beslutade genom § 16/2023-01-31 att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Beslutsunderlag

Socialnämnden § 16/2023-01-31
Kommunfullmäktige § 131/2021-10-25
Kommunstyrelsen § 157/2021-09-27
Socialnämnden § 94/2021-08-24
Kommunfullmäktige § 97/2021-06-22
Motion inkommen 2021-06-10

Förslag till beslut

Socialnämndens förslag till beslut:

- Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Andreas Johansson (M) yrkar avslag på socialnämndens förslag och föreslår att motionen beviljas.

Gunnar Andersson (M) bifaller Andreas Johanssons (M) förslag.

Ingemar Kihlström (KD) bifaller Andreas Johanssons (M) förslag.

Charlotta Norén (L) bifaller socialnämndens förslag till beslut.

Mats Palm (S) bifaller socialnämndens förslag till beslut.

Jacob Brendelius (SD) bifaller socialnämndens förslag till beslut.

Fortsättning KS § 57

Beslutsgång

Ordföranden frågar om socialnämndens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Motionen avslås.

Reservation

Gunnar Andersson (M), Andreas Johansson (M), Ingemar Kihlström (KD) reserverar sig till förmån för eget förslag.

I kommunfullmäktige yrkar Mats Palm (S) bifall till motionen med ett tilläggsyrkande att kostnaden arbetas in i budgetarbetet för budget 2025.

Gunnar Andersson (M) yrkar bifall till motionen.

Magnus Jonsson (V) yrkar bifall till motionen och Mats Palm (S) tilläggsyrkande.

Ove Severin (KD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden frågar om motionen ska avslås eller beviljas och finner att kommunfullmäktige beviljar motionen.

Ordföranden frågar om Mats Palm (S) tilläggsyrkande antas och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Motionen beviljas.
2. Kostnaden arbetas in i budgetarbetet för budget 2025.

För kännedom till: Socialnämnden

KF § 98
KS § 103

DNR KS 2023/32

Budgetramar 2024-2026 för Herrljunga kommun

Sammanfattning

Kommunen ska årligen upprätta en budget och verksamhetsmål för kommande tre år, där det tydliggörs för ekonomi och verksamhet. Givet det ansträngda ekonomiska läget i landet har årets budgetarbete varit utmanande. Budgetdagar har genomförts där politiken fått ta del av utgångsläget för budgetarbetet. Utifrån de prognoser som presenterats, har majoriteten tagit fram en budget för 2024–2026. I det förslag som nu presenteras har nya, ej kostnadsdrivande, vägar hittats genom samarbete med civilsamhället. Förvaltningarna har varit behjälpliga med att ta fram den information och de underlag som efterfrågats i processen och även stått till förfogande för partigrupperna för de frågor som uppkommit.

Beslutsunderlag

Ordförande- och 1:e vice ordförandeskrivelse i ärendet daterad 2023-05-29
Budgetförslag Moderaterna och Kristdemokraterna
Budgetförslag Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Vänsterpartiet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens ordförande och 1:e vice ordförandes förslag till beslut:

- I enlighet med budgetförslag från S, C, L och V föreslå kommunfullmäktige att fastställa budget och plan för 2024–2026
 1. Inriktningsmål och prioriterade mål
 2. Resultatmål
 3. Balansräkning
 4. Kommunbidrag
 5. Investeringsmål
 6. Skattesats
- Nämnder och styrelser uppdras att fördela kommunbidragen samt arbeta fram verksamhetsmål.

Mats Palm (S) bifaller budgetförslag från S, C, L och V.

Gunnar Andersson (M) föreslår att budgetförslag från M och KD fastställs.

Magnus Lennartsson (SD) föreslår en ändring i form av att punkt 1 inriktningsmål och prioriterade mål stryks.

Johannes Luiga (KD) bifaller budgetförslag från M och KD

Jessica Pehrson (C) bifaller budgetförslag från S, C, L och V.

Magnus Jonsson (V) bifaller budgetförslag från S, C, L och V.

Fortsättning KS § 103

Anette Rundström (S) bifaller budgetförslag från S, C, L och V

Beslutsgång

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar i enighet med budgetförslag från S, C, L och V.

Omröstning begärs.

Ordförande ställer följande propositionsordning:

Ja = i enlighet med budgetförslag från S, C, L och V.

Nej = i enlighet med budgetförslag från M och KD.

Med 6 ja-röster och 2 nej-röster och 3 ledamöter som avstår finner ordförande att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med budgetförslag från S, C, L och V.

(Omröstningsbilaga 1, KS § 103/2023-06-07)

Ordföranden frågar om Magnus Lennartssons (SD) ändringsförslag antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. I enlighet med budgetförslag från S, C, L och V föreslå kommunfullmäktige att fastställa budget och plan för 2024–2026
 1. Resultatmål
 2. Balansräkning
 3. Kommunbidrag
 4. Investeringsmål
 5. Skattesats
2. Nämnder och styrelser uppdras att fördela kommunbidragen samt arbeta fram verksamhetsmål.

Reservation

Johannes Luiga (KD) och Gunnar Andersson (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

I kommunfullmäktige yrkar Mats Palm (S) bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Emma Blomdahl Wahlberg (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Magnus Jonsson (V) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Gunnar Andersson (M) yrkar bifall till Moderaterna och Kristdemokraternas budgetförslag.

Fortsättning KF § 98

Charlotta Norén (L) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Carina Fredriksen (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Alexander Strömborg (SD) yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Ove Severin (KD) yrkar bifall till Moderaterna och Kristdemokraternas budgetförslag.

Jessica Pehrson (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anette Rundström (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Eva Larsson (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Brita Hårsmar (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Bert-Åke Johansson (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Ordföranden ställer de tre förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag till beslut.

Votering begärs.

Huvudförslag är kommunstyrelsens förslag till beslut. Omröstning ska verkställas för att utse motförslag till huvudförslaget.

Ordförande ställer följande propositionsordning.

Ja = Moderaterna och Kristdemokraternas budgetförslag.

Nej = Sverigedemokraternas budgetförslag.

Med 9 ja-röster, 6 nej-röster och 16 ledamöter som avstår finner ordföranden att Moderaterna och Kristdemokraternas budgetförslag utses till motförslag.

(Omröstningsbilaga 1, KF § 98/2023-06-20)

Ordförande ställer följande propositionsordning.

Ja = kommunstyrelsens förslag till beslut.

Nej = Moderaterna och Kristdemokraternas budgetförslag.

Med 16 ja-röster, 9 nej-röster och 6 ledamöter som avstår finner ordföranden att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag till beslut.

(Omröstningsbilaga 2, KF § 98/2023-06-20)

Fortsättning KF § 98

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. I enlighet med budgetförslag från S, C, L och V föreslå kommunfullmäktige att fastställa budget och plan för 2024–2026
 1. Resultatmål
 2. Balansräkning
 3. Kommunbidrag
 4. Investeringsmål
 5. Skattesats
2. Nämnder och styrelser uppdras att fördela kommunbidragen samt arbeta fram verksamhetsmål.

För kännedom till: Samtliga nämnder

Reservation

Kristdemokraterna och Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

KF § 99
KS § 102

DNR KS 2023/245

Avsteg från kommunens ekonomistyrningsprinciper avseende månadsrapport för Herrljunga kommun

Sammanfattning

I kommunens ekonomistyrningsprinciper anges riktlinjer för kommunens process för ekonomiuppföljning. Förvaltningarna ska upprätta en månadsuppföljning som presenteras nämnderna fyra gånger per år. Månadsuppföljning ska göras per februari, april, juli och oktober. Förstärkt månadsuppföljning upprättas per april.

Ekonomiavdelningen har en ansträngd personalsituation på grund av personalomsättning. Tre nya medarbetare, med var sitt verksamhetsområde i Herrljunga, påbörjar sina tjänster i juni. Med tanke på den korta anställningstiden för ny personal samt befintliga personalens behov av sommaresemester är ekonomichefens bedömning att ekonomiavdelningen inte har nog med resurser att genomföra en månadsuppföljning per juli under 2023.

Ekonomiavdelningen kommer att upprätta delårsrapport enligt plan. Delårsrapport per augusti månad presenteras för nämnderna i september och för kommunstyrelsen/kommunfullmäktige i samband med oktobersammanträdet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2023-05-29

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Kommunstyrelsens föreslår kommunfullmäktige att bevilja avsteg från ekonomistyrningsprinciper under 2023 avseende månadsuppföljning per juni.

Mats Palm (S) föreslår en ändring i form av att juni ändras till juli.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Mats Palms (S) ändringsförslag antas och finner att så sker.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Avsteg från ekonomistyrningsprinciperna beviljas för 2023 gällande månadsuppföljning per juli.

Fortsättning KF § 99

I kommunfullmäktige yrkar Mats Palm (S) bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsens förslag till beslut antas och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Avsteg från ekonomistyrningsprinciperna beviljas för 2023 gällande månadsuppföljning per juli.

Expedieras till:
För kännedom till:

Revisionen
Samtliga nämnder och förvaltningschefer

KF § 109
KS § 117

DNR KS 2023/219

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS 2023-03-31

Sammanfattning

Socialnämnden ska till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) och 9 § lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Socialnämnden ska även rapportera gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL och 9 § LSS som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Totalt antal rapporter för första kvartalet 2023 är 28 varav 18 är verkställda/avslutade av annan orsak.

Kvarstående 10 rapporter gäller övervägande insatserna:

- korttidsvistelse och kontaktfamilj – tre respektive två ärenden
- kontaktperson – tre ärenden

Något fler rapporter ej verkställda beslut, däremot ett större antal rapporter där beslut är verkställt eller avslutat av annan orsak i jämförelse med föregående kvartal.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2023-04-06

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt SoL och LSS per den 2023-03-31

Förslag till beslut

Socialnämndens förslag till beslut:

- Socialnämndens förslag till kommunfullmäktige:
- Rapporten av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2021-03-31 läggs till handlingarna.

Mats Palm (S) föreslår en ändring i form av att datum ändras från 2021-03-31 till 2023-03-31.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om socialnämndens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om Mats Palms (S) ändringsförslag antas och finner att så sker.

Fortsättning KS § 117

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Rapporten av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2023-03-31 läggs till handlingarna.

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om kommunstyrelsens förslag till beslut antas och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Rapporten av ej verkställda gynnande beslut enligt SOL och LSS per 2023-03-31 läggs till handlingarna.

För kännedom till: Socialnämnden

Många barn görs inte delaktiga när socialtjänsten beslutar om omplacering eller hemflytt

När barn i samhällsvård, till exempel på HVB (hem för vård eller boende) eller i familjehem, måste omplaceras rör det sig ofta om stora livsavgörande beslut. Detsamma kan gälla när barn flyttar hem till biologiska föräldrar efter samhällsvård. Enligt lag ska socialtjänsten göra barn delaktiga i beslut som rör dem. En tillsyn av socialnämndernas¹ omplaceringar av barn, som IVO avslutat under 2023, visar att delaktigheten ofta brister.

Brister finns hos nästan alla granskade socialnämnder

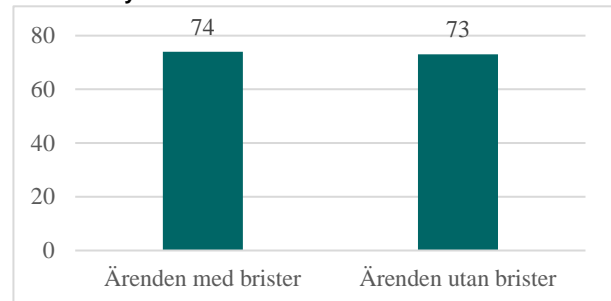
I den tillsyn som gjorts rörande omplaceringar har IVO granskat 26 socialnämnder² och sammanlagt 147 barns ärenden. Det finns brister i delaktigheten för sammanlagt 74 barn.

Resultatet av tillsynen visar att socialnämndernas arbete med att göra barn delaktiga inte lever upp till lagens krav. Det är bara en socialnämnd (Rättvik) som bedömts inte ha några brister. Tre kommuner, som även tidigare brutit gällande barns delaktighet vid IVO:s tillsyn, har förelagts att vidta åtgärder³.

¹ Olika kommuner kan ha olika namn på den nämnd som ansvarar för dessa frågor. I detta dokument används namnet socialnämnd genomgående.

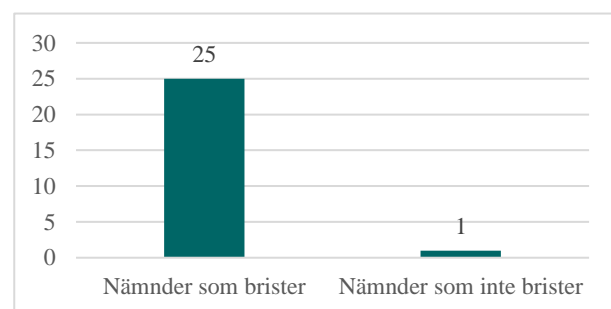
² Sandviken, Rättvik, Vetlanda, Knivsta, Örebro, Bromma stadsdelsnämnd, Surahammar, Grums, Uppsala, Hultsfred, Danderyd, Nora, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Avesta, Mönsterås, Köping,

Figur 1. Antal ärenden med och utan brister av det totala antalet 147 stycken

Barn som flyttas mellan olika vårdformer (som familjehem eller olika HVB) eller som flyttar hem till biologisk förälder efter en tid i samhällsvård, utsätts ofta för dramatiska livsförändringar på grund av socialtjänstens beslut.

Figur 2. Antal nämnder med och utan brister

Fagersta, Enköping, Vallentuna, Trosa, Eskilstuna, Norberg, Botkyrka, Leksand, Gotland och Linköping.

³ Trosa, Grums, Linköping

Meddelande 7

Barn har rätt till delaktighet och inflytande när socialnämnder tar beslut som påverkar deras liv. Delaktigheten består av tre delar:

- rätt till relevant information,
- möjlighet att uttrycka sina åsikter
- att åsikterna tillmäts betydelse⁴.

Barnets rätt till information och att förstå och kunna ta till sig informationen är en förutsättning för att kunna uttrycka sina åsikter. Att få uttrycka åsikter och bli hörd är i sin tur en förutsättning för att åsikterna ska kunna tillmätas betydelse, utifrån bland annat barnets ålder och mognad. De brister som IVO konstaterat i tillsynen finns inom samtliga delar av rätten till delaktighet.

Tillsynen visar att det inom en och samma kommun kan finnas barn vars delaktighet värnats och barn vars delaktighet inte värnats. En förklaring är olikheter i omständigheter men det skulle också kunna finnas andra orsaker, exempelvis individuella socialsekreterares engagemang i delaktighetsfrågor.

Företrädare för flera kommuner har, efter IVO:s begäran, genomfört en egengranskning av de aktuella ärendena. Egengranskningarna har visat att delaktigheten kan ha varit större än vad som gått att utläsa ur socialnämndernas dokumentation. IVO vill här framhålla att omplacering inom samhällsvården är ett ingripande beslut i ett barns liv. Barnet kan både i närhet och i vuxen ålder vilja ta del av bakgrunden till överväganden och beslut. Dokumentation är ett lagkrav och det är av stor vikt att dokumentationen förs på ett sätt som gör att händelseförloppet kan följas.

Flera kommuner lyfter att det kan finnas svårigheter att alltid göra barn delaktiga före en omplacering. Det kan finnas överväganden som leder till att en omplacering måste göras akut. IVO bedömer dock att utrymmet för vad som är en situation som är så akut att barn inte kan göras delaktigt i förväg, inte alltid tolkas så restriktivt som det borde. Nämnden måste, i de verkligt akuta fallen, göra sitt yttersta för att göra barnet delaktigt i de avseenden det är möjligt, i mycket nära anslutning till omplaceringen.

Tillsynen visar sammantaget på flera allvarliga brister. Till exempel har det under pågående placering gått lång tid utan att barnet har fått någon förklaring till omplaceringen av sin socialsekreterare, eller fått möjlighet att uttrycka sina åsikter om det som skett.

Det finns exempel på barn som snart är myndiga som uttryckt starka önskemål om att få stanna i familjehem, men som inte blivit hörda i rimlig utsträckning. Barnet har inte heller fått föra sin egen talan, eller fått ett överklagbart beslut, trots att lagen kräver det.

Det finns exempel på yngre barn, som inte fått möjlighet att bearbeta en hemflytt från familjehem på rimligt sätt eller åtminstone fått inflytande över förberedelse och upplägg, utan bara fått veta att hemflytt sker mycket snart. Behov av snabb handläggning uppges i vissa fall vara orsak till dessa brister.

Tillsynens upplägg

Tillsynen riktades först mot samtliga socialnämnder eller motsvarande i kommuner och stadsdelar i Dalarnas, Gävleborgs, Jönköpings, Kalmar, Stockholms, Södermanlands, Uppsala, Värmlands, Västmanlands, Örebro och Östergötlands län samt region Gotland. Av dessa valde IVO ut 26 socialnämnder för fortsatt tillsyn. Från dessa nämnder begärde IVO in dokumentation för de (upp till) tio barn som senast omplacerats eller flyttat hem under perioden 1 januari 2021 till 30 april 2022. IVO har försökt nå barnen för att erbjuda dem att svara på frågor om upplevelsen att vara delaktig i sin omplacering eller hemflytt. Socialnämnderna genomförde en egengranskning av de ärenden som de rapporterat in. Utöver dessa delar svarade ansvarig socialsekreterare, alternativt annan medarbetare, på en enkät med frågor om barnets rätt till delaktighet. IVO har sedan valt ut (upp till) sex ärenden per nämnd för kontrollgranskning. Utifrån dessa ärenden grundas bedömningen i de beslut som fattats för varje socialnämnd.

Tillsynen har varit underlag i det regeringsuppdrag till IVO "Uppdrag om förstärkt tillsyn av socialtjänstens handläggning som rör barn och unga" (S 2020/08835), som slutredovisades 2023-03-02.

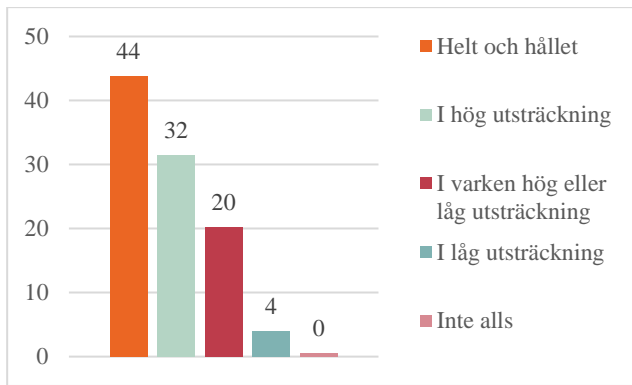
Socialsekreterare involverar barn i olika utsträckning

Socialsekreterare, alternativt annan medarbetare, har svarat på enkäter rörande delaktigheten för de barn vars ärenden granskats i denna tillsyn. En enkät per barn har fyllts i, sammanlagt besvarades enkäter gällande 203 olika ärenden.

⁴ 11 kap 10 § Socialtjänstlag (2001:453) SoL, 36 § Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Se även JO-beslut dnr 822/2022.

Meddelande 7

Figur 3. Andel svar på fråga i socialsekreterarenkäten: I vilken utsträckning tycker du att du gjorde barnet delaktigt i omplaceringen/hemflytten? (%)

Socialsekreterarnas bedömning av hur de lyckats göra barn delaktiga varierar. I ungefär vart fjärde fall (24 procent) är den egna bedömningen att delaktigheten varit ”varken hög eller låg” alternativt låg.

Socialsekreterarna ger olika förklaringar till bristerna i arbetet med delaktighet. Många tar upp svårigheter när det sker akuta sammanbrott i placeringar. Komplexiteten att fullt ut kunna informera och göra barn delaktiga när barnen har funktionsvariation eller låg ålder nämns också. Ibland ställs socialsekreteraren inför dilemman, som gör att både barns delaktighet och känsla av sammanhang upplevs svår att värna:

”I just detta ärende vägrade tidigare familjehem samarbeta vid omplacering samt nekade till ett fortsatt regelbundet umgänge. Det är svårt att berätta för barn om att tidigare familjehem inte vill träffa dem trots att barnet vill.”

Det finns en del förklaringar runt bristande delaktighet, som tyder på att nämnderna inte har gett socialsekreterarna de förutsättningar som krävs.

”Tidsbrist/tidspress utifrån hög arbetsbelastning.”

”Ansvarig handläggare har varit sjuk mycket.”

”Jag kunde inte träffa honom fysiskt innan hemflytten på grund av avståndet till familjehemmet.”

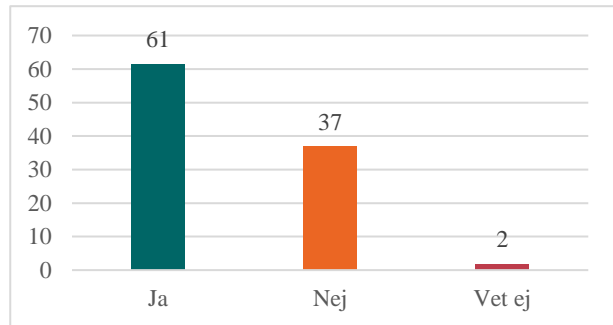
Många barn uppger att de inte är delaktiga

Samtliga barn, vars ärenden valdes ut i tillsynen, gavs möjlighet att bli intervjuade av IVO:s inspektörer. 58 av 147 barn valde att delta. Barnen var i åldrarna 8-18 år när intervjuerna genomfördes sommaren/hösten 2022. De flesta intervjuer gjordes på telefon, några digitalt. Ett barn ville träffa IVO i hemmet, den intervjun genomfördes enligt barnets önskemål.

Alla barn som deltog i en intervju med IVO tyckte att det var ”okej” eller bra att bli intervjuade.

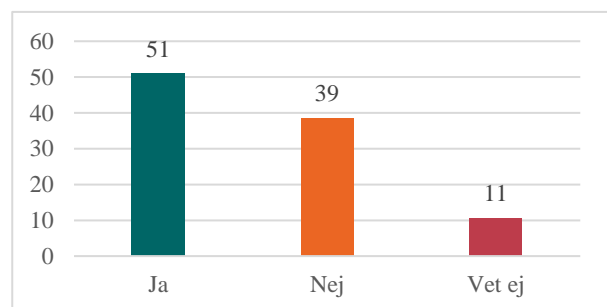
Resultatet av intervjuerna visar att fyra av tio barn (37 procent) uppger att socialsekreteraren inte pratade med dem innan de flyttade till det nya hemmet, vilket är anmärkningsvärt.

Figur 4. Andel svar på fråga i barnintervjun: Pratade din socialsekreterare med dig om flytten innan du flyttade hit där du bor nu? (%)

På frågan om socialsekreteraren frågade vad barnet tyckte om flytten är resultatet ännu sämre. Bara vartannat barn (51 procent) svarar ja på den frågan. IVO bedömer att delaktigheten varit sämre än vad socialsekreterarna uppger i sin egen granskning.

Figur 5. Andel svar på fråga i barnintervjun: Frågade din socialsekreterare dig vad du tyckte om flytten innan du flyttade hit där du bor nu?(%)

Barnen ger olika bilder av hur kontakten med socialtjänsten fungerat och fungerar. Det finns exempel på brister och besvikelse, men också exempel på barn som är nöjda.

Citaten nedan är exempel på fritextsvar. Det är inte exakta citat, utan återgivna av den inspektör som pratade med respektive barn (i denna redogörelse omgjorda till jag-form).

En del av barnen är missnöjda:

”Jag upplever att soc inte samarbetar alls.”

”Jag får inte någon information om vad planen framåt är från socialtjänsten, hur länge jag ska vara där jag är nu. De tar ingen hänsyn till att jag snart fyller 18 år.”

”Jag skulle verkligen ha velat få mer information. Även om det till slut blev akut hade de kunnat berätta vad familjen hette som jag skulle till, var de bor och hur familjen såg ut. Jag visste ingenting förrän jag kom dit.”

Andra är mer nöjda:

”Soc var med mig på besök hos familjehemmet. Jag fick betänketid på några dagar, men jag meddelade på en gång att jag ville flytta då det kändes riktigt bra med familjehemmet.”

”Jag fick komma med lite önskemål. Jag ville gärna ha djur, jag trivs med djur. Och det fanns det där.”

”Socialtjänsten ville först att jag skulle till ett HVB efter SiS-placeringen, men de lyssnade på mig då jag sa att jag önskade bli placerad i ett familjehem.”

De allra flesta barnen (84 procent) säger att de vet hur de ska göra för att kontakta sin socialsekreterare. Flera är dock missnöjda med att socialsekreteraren är svår att få tag på. Det är tydligt att barnen vid behov vill kunna få kontakt med socialtjänsten.

Nämnder planerar åtgärder

I och med bristerna i barns delaktighet har IVO begärt att aktuella nämnder ska redovisa sin inställning till bristerna och uppge eventuella åtgärder.

Flera kommuner har redan påbörjat förbättringsarbetet och planerar fler åtgärder. Det är vanligt med olika typer av utbildningsinsatser. Andra typer av åtgärder är exempelvis:

- Surahammars kommun planerar att införa en brukarenkät specifik för placerade barn.
- Vetlanda kommun har ett HVB-projekt där en projektledare arbetar med att utveckla arbetet med institutionsplacerade barn.
- Eskilstuna kommun förbättrar arbetet med att egengranska journaler och gör ett nytt urval för att granska omplaceringar/hemtagningar med kontroll av delaktighetsfrågor.
- Leksands kommun har infört ett arbetssätt där ledamöter i individnämnden särskilt ska granska barns delaktighet när ärenden tas upp i nämnden.
- Nora kommun utformar en speciell checklista som stöd i att dokumentera barns delaktighet samt som en egengranskning.

Fortsatt utvecklingsarbete behövs

Artikel 12 i barnkonventionen stärker barns ställning som enskild individ med egna rättigheter: “Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.”

I socialtjänstlagen (SoL) och lagen med särskilda bestämmelser om vård och unga (LVU) finns också tydliga krav på barns delaktighet⁵.

När socialnämnden står inför att placera eller omplacera ett barn, är delaktigheten viktig. Det är en komplex och prioriterad uppgift för utredande socialsekreterare, ansvariga chefer och ansvarig nämnd. Vid beslut som rör barn ska barns bästa vara avgörande. Även om barnets önskan inte helt och hållet kan eller bör uppfyllas i varje enskilt fall så får det inte innebära att barn stängs ute från sin lagliga rätt till delaktighet.

Att ge barn relevant information, att lyssna på deras åsikter samt att tillmäta åsikterna betydelse är en viktig del av socialnämndens uppdrag. Det handlar om att med barns bästa för ögonen involvera dem. Barn kan tillföra viktig information inför omplaceringen. Delaktighet kan också förbättra barns möjligheter att tillgodogöra sig vården. Barns känsla av att vara viktiga i sammanhanget förstärks vid delaktighet och när de upplever att de kan påverka sin egen situation.

IVO:s tillsyn visar att endast ett fåtal av de granskade nämnderna följer lagen när det gäller barns delaktighet. Det finns alltså ett tydligt behov av fortsatt utvecklingsarbete i kommunerna.

⁵ 11 kap. 10 § SoL, 36 § LVU.

Barns bästa måste beaktas vid placering vid SiS ungdomshem

IVO:s tillsyn visar att socialnämnder¹ i olika grad inte efterlevt bestämmelsen om att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut om placering vid Statens institutionsstyrelses (SiS) ungdomshem. Tillämpningen av barnets bästa i socialnämndernas arbete behöver därför stärkas.

Barn och unga som placeras utanför sitt eget hem är en särskilt utsatt grupp. Vid åtgärder och beslut som rör barn ska bedömningar göras utifrån det enskilda barnet. I barnkonventionen anges att barnets bästa ska beaktas. Reglerna om barnets bästa går längre i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och i Socialtjänstlagen (SoL). Här anges att barnets bästa ska vara avgörande.² I en konflikt mellan den unges behov och andra intressen ska hänsyn till den unges bästa alltså alltid ges företräde.³ IVO använder i detta dokument ordet beakta som en mer övergripande beskrivning. Lagen klargör även att barns åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till deras ålder och mognad.⁴

I sammanhanget vill IVO hänvisa till ett uttalande från JO angående barnperspektivet (dnr 822-2022). JO anför bland annat att ett barnperspektiv handlar om att omsätta principen om barnets bästa till verkliga och konkreta situationer och vara tydlig med

vilka överväganden som lett fram till ett visst beslut. JO anför vidare att socialnämnderna måste dokumentera de analyser som ligger till grund för bedömningen om barnets bästa, för att begreppet inte ska framstå som alltför abstrakt.

Varje år placeras ungefär 1 000 barn och unga vid SiS ungdomshem. Ungdomshemmen tar emot ungdomar med psykosociala problem, till exempel missbruk och kriminalitet⁵. Det är även vanligt att de barn och unga som placeras vid SiS ungdomshem har en funktionsnedsättning⁶. Placering vid SiS ungdomshem är en ingripande åtgärd, bland annat eftersom SiS har möjlighet att begränsa barnets rörelsefrihet och kontakt med andra genom beslut om vård i avskildhet eller i enskildhet⁷.

IVO fann brister i samtliga granskade ärenden

Av tio granskade socialnämnder fann IVO brister i samtliga ärenden. Socialnämnderna hade i varierande grad inte beaktat barnets bästa. I nio av tio fall begärde IVO redovisning av socialnämndens åtgärder. I ett fall bedömde IVO att socialnämnden, under ärendets gång, vidtagit nödvändiga åtgärder.

¹ Olika kommuner kan ha olika namn på den nämnd som ansvarar för dessa frågor. I detta dokument används namnet socialnämnd genomgående.

² 1 kap 2 § Socialtjänstlagen (2001:453) SoL.1 § lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

³ Prop. 2002/03:53 s 77.

⁴ Bankkonventionen artikel 12, 11 kap. 10 § SoL och 36 § LVU.

⁵ <https://www.stat-inst.se/var-verksamhet/> 2023-03-07

⁶ Tillsyn av SiS särskilda ungdomshem 2021-2022. Redovisning av regeringsuppdrag S2021/03345.

⁷ 15 c och 15 d §§ LVU.

IVO:s tillsyn visar:

- Att socialnämnder inte i tillräcklig grad övervägt om mindre ingripande vårdalternativ hade kunnat tillgodose barnens vårdbehov.
- Att barn inte varit delaktiga vare sig inför beslut om placering vid SiS eller under pågående placering.
- Att barns behov av hälso- och sjukvård inför och under placeringen vid SiS inte beaktats.
- Att socialnämnder inte följt upp hur barn som varit föremål för avskiljning och vård i enskildhet påverkats.

Tillsynens upplägg

IVO har granskat tio socialnämnder. I tillsynen ingick ärenden som rörde tolv barn i åldern 11 till 14 år som placerats vid SiS ungdomshem. Tillsynens syfte var att granska hur barnens bästa beaktats i socialnämndens handläggning. IVO begärde ut en förteckning från SiS över de 15 yngsta barnen som var placerade vid SiS ungdomshem vid ett givet datum. Utifrån förteckningen inleddes tillsyn av tio av de placerande socialnämnderna.

Parallellt med tillsynen av socialnämnderna har IVO genomfört en tillsyn av SiS. IVO granskade hur SiS anpassat vården efter barnens behov samt samverkat med socialnämnderna. Tillsynen har varit underlag i det regeringsuppdrag till IVO "Uppdrag om förstärkt tillsyn av socialnämndens handläggning som rör barn och unga", (S2020/08835), som IVO slutredovisade 2023-03-02.

Socialnämnden måste överväga mindre ingripande alternativ

En åtgärd får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs. Det innebär att socialnämnden ska överväga andra, mindre ingripande åtgärder inför beslut om placering vid SiS ungdomshem⁸. Socialnämnden ska även skriva en motivering till varför ett beslut fattas⁹.

IVO har i tillsynen bedömt att socialnämnder brustit genom att barn placerats vid SiS ungdomshem utan att socialnämnden först har gjort överväganden för att kunna bedöma barnets bästa. I tillsynen finns exempel på att öppna vårdformer eller placering på HVB inte prövats före placeringen vid SiS ungdomshem, eller då socialnämnden inte övervägt om ett barns behov kunde ha tillgodosetts genom insatser enligt Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det förekommer även att

det saknas en klargörande motivering av beslutet att placera barnet vid SiS ungdomshem.

IVO har i tillsynen sett exempel på att SiS förmedlat till ansvarig socialnämnd att fortsatt vård vid SiS ungdomshem inte är förenligt med barnets bästa. Socialnämnderna har i dessa fall inte motsagt SiS bedömning. Trots detta har barnet blivit kvar för vård vid SiS ungdomshem under en längre tid med hänvisning till brist på lämpliga placeringsalternativ. IVO ser allvarligt på att barn blir kvar på SiS ungdomshem längre än vad som bedömts vara förenligt med barnets bästa.

Socialnämnden måste tillgodose barns rätt till delaktighet

Barn har rätt till delaktighet och inflytande när socialnämnder tar beslut som påverkar deras liv. Delaktigheten består av tre delar:

- rätt till relevant information,
- möjlighet att uttrycka sina åsikter
- att åsikterna tillmäts betydelse¹⁰.

Barnets rätt till information och förutsättningar att förstå och kunna ta till sig informationen är en förutsättning för att kunna uttrycka sina åsikter. Att få uttrycka åsikter och bli hörd är i sin tur en förutsättning för att åsikterna ska kunna tillmätas betydelse, utifrån bland annat barnets ålder och mognad.

Bristerna som konstaterats i tillsynen rörande delaktighet har skiljt sig åt mellan socialnämnderna. Exempelvis finns brister avseende att tillvarata barns rätt till delaktighet vid beslut om placering vid SiS ungdomshem. I flera fall har barn inte fått information om beslutet eller fått möjlighet att uttrycka sina åsikter innan beslutet om placering vid SiS ungdomshem verkställts.

Socialnämnderna ger olika förklaringar till varför barn inte fått information inför eller först i samband med att beslutet verkställts. I vissa fall handlar det om tidsbrist eller om att omhändertagandet skett under helgdagar. Socialnämnder beskriver att risken för att barnet ska avvika ibland har fått dem att avstå från att ge information. Det kan också röra sig om situationer av akut karaktär som innebär att barnet snabbt måste flytta.

⁸ 5 § Förvaltningslag (2017:900), FL.

⁹ 32 § FL.

¹⁰ 11 kap 10 § SoL och 36 § LVU. Se även JO-beslut dnr 822/2022.

Meddelande 8

IVO vill betona att socialnämnderna, även i de akuta fallen, måste göra sitt yttersta för att göra barnet delaktigt i de avseenden det är möjligt, i mycket nära anslutning till placeringen.

”Det var ingen som berättade för mig vad SiS är eller förklarade vad det innebär att bo där. Jag hade inte varit placerad alls innan och visste ingenting om hur det var”.

Flicka 13 är vid placeringen på SiS.

Att noga följa och stödja de som omhändertagits för samhällsvård är en av den sociala barn- och ungdomsvårdens viktigaste uppgifter¹¹.

En särskilt utsedd socialsekreterare ska besöka barnet regelbundet och i lämplig omfattning utifrån barnets behov och önskemål. Socialnämnden ska också samta-
tala enskilt med barnet.¹² Att socialnämnden uppfyller kraven är en viktig del för att barnets bästa ska tillvaratas under placeringen.

I IVO:s samtal med placerade barn blev det tydligt att kontakten med socialsekreteraren är viktig för dem. Barn önskar ofta mer kontakt än vad de erbjuds. IVO kan konstatera att kontakten oftast skett på barnets initiativ.

Socialnämnderna behöver utveckla sitt arbete

Orsakerna till bristande information och delaktighet i flera av de ärenden som ingått i IVO:s tillsyn varierar. Socialnämnderna har ett stort ansvar att få barnet att känna sig delaktigt och lyssnat till. Kommunikationen behöver anpassas utifrån barnets förutsättningar. Yngre barn har ofta behov av tätare kontakt och information som är lätt för dem att ta till sig. Socialnämnderna kan bli bättre på att säkerställa att barnet har förstått den information som lämnats.

Det är anmärkningsvärt att det i granskade ärenden förekommit att det gått veckor mellan socialnämndens samtal med barn under en pågående placering på SiS ungdomshem. IVO:s tillsyn visar även att personalen på SiS haft svårt att få kontakt med socialnämnden vid tillfällen då viktig information ska förmedlas.

¹¹ prop. 2012/13:10 s. 76.

¹² 13 a § LVU.

¹³ lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

”Mina socialsekreterare har inte pratat med mig om varför jag ska vara på SiS. Det är bara kontaktpersonen på avdelningen som gjort det. Mina socialsekreterare ringer aldrig, det är bara jag som ringer till socialsekreterarna med de svarar inte”. Pojke 12 är vid placeringen på SiS.

Socialnämnden måste säkerställa trygghet och vård för placerade barn

Av de tolv barn som ingått i tillsynen har åtta barn utsatts för och/eller utsatt medboende barn för våld. IVO vill uppmärksamma socialnämnderna på vikten av att i samtal med barnen särskilt lyfta om de upplever sin vård som trygg och säker. I IVO:s tillsyn framkommer att barn berättat att de känt sig utsatta utan att detta föranlett särskild uppföljning från socialnämndens sida.

Socialnämnden måste också tillse att barns behov av hälso- och sjukvård tillgodoses. Inför att ett barn placeras utanför sin hemmiljö ska regionen, på initiativ av socialnämnden, erbjuda en hälsoundersökning¹³. IVO:s tillsyn visar att tre av tio socialnämnder inte initierat en sådan hälsoundersökning.

Det är viktigt att socialnämnderna inför en placering av ett barn väger in vilka behov av hälso- och sjukvård samt tandvård barnet har, och hur dessa behov ska tillgodoses. Forskning visar att barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet har betydligt fler hälsoproblem och större behov av hälso- och sjukvård och tandvård än jämnåriga. Särskilt vårdbehov kopplat till psykiatriska tillstånd är mycket vanligt i målgruppen¹⁴.

IVO vill även uppmärksamma socialnämnderna på att vid behov samverka med externa aktörer för att barns behov av hälso- och sjukvård ska tillgodoses under placeringen på SiS ungdomshem. Det kan exempelvis röra sig om kommunens insatser till personer med funktionsnedsättning och/eller barn- och ungdomspsykiatri (BUP).

¹⁴ Se bl.a. rapporterna Social rapport, Socialstyrelsen [2010], Läkarundersökning inför placering av barn och unga, Socialstyrelsen [2016], Tandhälsa bland unga vuxna som varit placerade, Socialstyrelsen [2019]).

Socialnämnden måste följa upp hur barn påverkas av de särskilda befogenheterna

IVO har i den del av tillsynen som riktats mot SiS ungdomshem fokuserat på tillämpningen av de särskilda befogenheterna avskiljning och vård i enskildhet. IVO:s tillsyn har visat att befogenheterna tillämpats felaktigt i flera fall vilket lett till att barn farit illa. Exempelvis genom att använda fasthållningar och nedläggningar utan intention att föra barnet eller den unga till ett avskiljningsrum. Fasthållning och nedläggning på detta sätt är en otillåten tvångsåtgärd som innebär avsteg från det grundlagsskydd mot kroppsliga ingrepp som stadgas i regeringsformen.

Socialnämnden ska få information från SiS när en avskiljning skett eller då ett barn vårdas i enskildhet. IVO:s tillsyn visar att det förekommit att socialnämnder inte informerats.

Socialnämndernas har ansvar för att följa upp om barnet varit föremål för exempelvis avskiljning. IVO:s tillsyn visar att socialnämnder inte i tillräcklig utsträckning har följt upp hur barn påverkats när de varit föremål för avskiljning och/eller vård i enskildhet.

IVO vill framhålla att barn även ofta upplever det som påfrestande när det uppstår turbulenta situationer eller när andra barn blir avskilda.

Socialnämnderna har vidtagit åtgärder

Utifrån de brister IVO identifierat i tillsynen har IVO genom beslut begärt att nämnderna ska redovisa dels sin inställning till bristerna, dels de eventuella åtgärder som vidtagits eller planeras för.

Flera socialnämnder har redan påbörjat förbättringsarbetet och planerar för fler åtgärder. Exempel på åtgärder är att utveckla riskbedömningar som genomförs i samband med placering, omplacering och hemflytt. Revidering av rutiner och checklistor som ska vara stöd till socialsekreterare som arbetar med placerade barn är andra typer av åtgärder. Kompetensutveckling avseende prövning av barns bästa är ytterligare en typ av åtgärd.

Företrädare för flera socialnämnder har efter att de tagit del av IVO:s beslut påpekat att exempelvis delaktigheten kan ha varit större eller att fler åtgärder övervägts före placeringen på SiS än vad som går att utläsa av socialnämndernas dokumentation. IVO vill här framhålla att en placering inom samhällsvården är en ingripande åtgärd i ett barns liv. Barnet kan både i närtid och i vuxen ålder vilja ta del av bakgrunden till överväganden och beslut. Dessutom är det ett lagstadgat krav¹⁵. Det är därför av stor vikt att dokumentationen förs på ett sätt som gör att händelseförloppet kan följas.

IVO fann brister av varierande allvarlighetsgrad vid samtliga granskade socialnämnder. Sammanfattningsvis konstaterar IVO att flera socialnämnder efter tillsynen vidtagit viktiga åtgärder med fokus på ett förstärkt barnrättsperspektiv.

IVO:s tillsyn visar att det finns behov av ett fortsatt utvecklingsarbete vid kommunernas socialnämnder, inte minst för att göra barn delaktiga. Alltför många barn får inte relevant information och kommer inte till tals innan socialnämnden fattar beslut och vidtar åtgärder. Att ge barn relevant information, att lyssna på deras åsikter samt att tillmäta åsikterna betydelse är en viktig del i socialnämndernas uppdrag.

¹⁵ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS, SOSFS 2014:5.